

De J. F., 1922-1992

Era aquest carrer. I aquesta, la porta viva. Concorren a invocar-te, i t'enuncien, unes últimes forces de tristesa. En elles he escollit bandera i ala. Vindrà l'hora de veure dins els versos i algú dirà de mi: heus ací un home que moria allargat en clars abismes. I algú dirà també: heus ací, sota l'afer minucios de les paraules, un deliri que cou, un risc de gleva. Mira com regracie a Déu aquella ocasió de càntic i memòria, hui que ton rostre ocupa el fons dels llibres. Tu reies, tu ens acostumares a riure sobre el pus i sobre el sexe, a riure d'amagat fins a embafar-nos, amb la vergonya trista a les butxaques, amb un genoll inic damunt la vida. Home trobat, cor d'estranyes matèries. A l'hora del record seràs, València, una ardent mida d'obres i raó. Capaç per fi de viure sense dades de res, sense altres garanties. Ara us preguem per Catalunya, ¡oh Déu! Era aquest carrer. I aquesta, la porta viva.

Pocs valencians hi deu haver –valencians amb un mínim de consciència d'ésser-ho– que no s'hagin plantejat alguna vegada: què som, i per què som com som. Una crispació econòmica, una polèmica de cultura, una enyorança, un projecte polític, un reajustament social, molts fets i moltes inquietuds de la nostra vida diària, importants o anecdòtics, convergeixen a suggerir-nos aquell inte-

rrogant. Ningú no tindria cor d'autoenganyar-se. Si hi ha res que tothom veu a la clara, és això: que “fallestem” en tant que poble normal. Ens sospitem una deficiència obscura en la nostra constitució col·lectiva, en la nostra complexió de societat. No es tracta, ara, de mesurar la “normalitat” d'un poble pel grau de concreció institucional a part, jurídica i administrativa, en què viu: es tracta de dèficits més profunds.

Convicció. Tota convicció –convicció seriosa– se us convertirà en perjudici per a les conviccions ulteriors. Penseu-hi. Cada convicció que adquiriu és un perjudici més que acumuleu. I ja sabeu què vol dir un perjudici: un vici d'origen. Si sou zelosos de la vostra llibertat intel·lectual, si aspireu a conservar la “disponibilitat permanent” que n'és el pressupòsit, heu d'esforçar-vos per ser homes d'escasses conviccions. El fanàtic és un convençut: un individu que està convençut de tot, que té moltes conviccions. No crec que el fanatisme sigui una perspectiva gaire amable. La prudència, virtut cardinal, aconsella evitar aquestes exasperacions mentals i morals. I al capdavall, per a circular per la vida, no calen massa conviccions. N'hi basten tres o quatre. Només.

El mal d'Europa és que encara hi ha milions de jacobins per civilitzar. Els llibres no *supleixen* la vida, però la vida tampoc no *supleix* els llibres. Consell a mi mateix: que cada paraula teva sigui, almenys, una reticència. A tot arreu cabria la possibilitat de constituir un partit polític que tingués com a sol programa l'oposició a la bestiesa dels altres partits. De fet, els gossos practiquen l'adulació, més que no pas la fidelitat. Res no uneix tant com una bestiesa compartida. Ben sovint, ens cal complir deslleialment els nostres deures. M'odien, i això no té im-

portància; però m'obligen a odiar-los, i això sí que en té. Tal com estan les coses, ser català, avui dia, no passa de ser una simple hipòtesi.

I aquesta és la nostra trinxera: la cultura. Podrà semblar que és una trinxera de cerimònia. No ho és. I menys que enlloc, no ho ha de ser al País Valencià, on l'enfrontament de forces, per una estranya i irrisòria circumstància, fa que la cultura, en el bloc més arrelat i alhora més abocat al futur, se situe a una de les dues bandes en el conflicte.

El general Milans del Bosch mai no es rebaixà a reflexionar sobre la seua “plaça” o sobre la seua “regió militar”: l'endemà de la seua victòria, totes les comissions falleres i les acadèmies de cultura –són exemples– l'haurien aclamat. Les dretes i les esquerres, en aquesta soferda Pell de Brau, han heretat del règim anterior la rutina que “governar” és “manar”. A Madrid tot és visigòtic. Si una part de l'electorat valencià promou uns polítics emanats mentalment del paleolític, ells en són responsables. Els “catalanistes” del País Valencià ja sabem de quin mal hem de morir.

I morir deu ser deixar d'escriure.

Per la transcripció:
Joan F. Mira